

Годишен
абонамент
25 лева

1 брой 3 лева

ЗЛАТОЛИСТ

Ученич. лист за литература самообразование и критика.

Адрес на
редакцията
„ЗЛАТОЛИСТ“
Полицейска 801
Шумен.

УРЕЖДА УЧЕНИЧЕСКИ РЕДАКЦИОНЕН КОМИТЕТ.

Отговорен Редактор: Д. СИРАКОВ.

Д. СИРАКОВ — Шумен.

Мрачния човек.

От дълги години се скитах по света мрачния човек. Дори и тогва, когато дете невинно, безгрижно, дете палово бях; майка ми често в самотни вечери до късно ми разправяше приказки за този мрачен „човек“, с които ме приспиваше тя. Но ето, че и аз порастнах. Станах голям — ученик от последен клас на гимназията. На всякъде, където и да се обжрнеш, на където да отправиш погледа си всред пжстрото общество, с когото и да разговаряш за нещо, все ще чуеш по нещичко от устата на всякого за съществуването на този „човек“, на когото не може да се узнае още неговата обител, неговата смисъл и цел в живота. Живее и той заедно с нас, — живее в нашето съзнание, но ние го не познаваме още. Но, чудо! През едно прекрасно пролетно утро, аз тръгнах да изляза из пращния град, да отида далеч от него, там някаде където, природата — великата благодетелка на много същества, — е разтворила своите обятия за приют на морните свои гости, които искат да си отпочинат; изморени из под изнемогата на тинята и смрадта на житейското блато. ... Да, през това памятно за мене утро, в което аз пожелах да надусна града и да отида всред хубостите и красотите на чудната природа, да отида всред нея и да забравя, ако и за един момент от живота ми и грижи и скърби, които сж ме гнели до последния момент; — поисках се, да отида и се поразвеселя ... поисках да ѝ се, порадвам на нейната красота, да ѝ се посмея, да почувствам нейната свежест, нейния чист и здрав въздух, напоен с аромата на благоуханите полски треви и пролетни цветя, — този тъй чист въздух поисках да го подишам ... Излязох и тръгнах. Вървах из една тясна криволъжка пътека, която водеше към разкошна полянка, разположена в подножието на великолелни канари. След много усилия и затруднения породени от нечистотата и стръмнината на пътеката, по която вървах, почувствах се доста изморен. Поисках се да почина. Аз седнах на една канара, която се намираше близо до малкото пенливо водопадче, което скачаше от високо и нарушаваше с шума си утринната тишина. Планинския въздух, миризмата на пролетните цветя, благоуханият аромат на миризливия здравец изникнал в пукнатините на канарите, хубавата омайна гледка на тъй красивата природа, всичко туй даваше израз на чудното подмладилата се пролет; всичко туй правяше душата ми да забрави и скърби и грижи и разочарования, да се пренесе далеч от този земен фалшив живот и да възхвалявам непостижимото величие, на она тжмна сила, която наричаме Бог. Каква хубава, как чудна е целата природа! Какви величествени картини се разкриват пред мен. Уви! Когато изпитвам такива минути на радост, възбудена от милите впечатления, които запечатват в душата ми целата природа; когато сърдцето и душата изкупнели за нежни милувки, сжират в възрождената пролет неизчерпаем извор на утешение, само един дребен спомен е в състояние да разбуди цел рой от изпита и страдания, цела епопея на блаженство и мъки, погребани безвъзвратно от някоя житейска катастрофа. ... А в такъв един момент, за мене всичко биваше безразлично, нищо не

тревожи заспалите ми чувства; погледа ми блуждае, но не вижда, ушите ми слушат, но не чуват; гърдите; наранените гърди само дишат тежко от силните болки на сърдцето. И то, най-после престава да протестира, то приема наложеното наказание като изкупление на този банален живот. ... Седяйки така, аз се вжудошевявах от величествената панорама, която се откриваше пред мен. Но в тия приятни минути, минути в които аз се почувствах за пръв път в живота си, тъй спокоен и толкова доволен; — всичкото ми доволство и спокойствие, обаче, ката да беше само за тези минути, които аз използвах да ви опиша хубостите на природата, но ставаше много по-скоро, от колкото ви описвах.

В този миг, спокойствието ми се наруши от една мъжка фигура, която с бавни крачки идеше към мен из преката, на мойта патека. Аз спрях погледа си върху тази непозната мъжка фигура, и дълго я наблюдавах. Фигурата се движеше извънредно мъчително и бавно, като да политах от умора да падне на земята. След няколко минути пред мен се изправи фигурата мощна, решителна и крайно величествена. Тази мъжка фигура изглеждаше, че с векове съществува и живей и за да преодолее в себе си мъките, тжгите и неволите, е пребродирала целия свят.

Несколко минути стоях пред мен без да си заговорим, а само хвърлях изплашени едва долавими от нея погледи, с които я обстрелвах и исках да узная, онова, което я вълнуваше, което я измъчваше в настоящата минута. Аз очаквах от фигурата да измени позата си изобщо, да прояви някакви действия. ... Но всичките ми надежди бяха напразно, аз се измавих. С крайно големи усилия се стараех да узная, коя е тя, фигурата, обаче всичко оставаше безрезултатно. С стеснение и някакъв болезнен страх, който изпитвах от неговото млчание, реших се да му заговоря: — ах, кажи ми, кой си ти и що дириш тук? — го попитах аз, а той нищо не отговори. Помислих си че този човек е глух, наведох главата си, позамислих се и повторно го запитах: — но кой си, побжрай да ми отговориш. не се ли страхуваш от зверове, които биха ти разжсали и унищожили без да стане в известност никому на планинските обители, че ти си живял някога, а днеска само за един момент ти може да изчезнеш от лицето на земята и никой да не узнае твоето произхождение, целта ти и смисла на това твое самотно скитане, далеч от всичко живо, от всичко съществуващо; далеч от радостите и веселието на онова разумно същество, което наричат „човек“; защо си сжгнал тъй самотен да скитаеш? — никакъв отговор не получих.

Несколко минути продължително гледах лицето му; очите му, като да бяха насжлзени от потайна мъка, по загубата на нещо скъпо, нещо мило за него, челото му набръчкано, между димплите на което, като да бяха заключени много тайни от живота му. Седяйки така, той отвори голямата си уста като да искаше нещо да ми заговори, но напразно иска да чуя някоя дума, поне от една неговата дума да можех да разбера, кой е той, и що диреше тук, — далече от града, далече от хората. Помислих, че говорят му е парализиран. Но изведнаж, като че някаква болезненна мъка сви сърдцето му, той трепна и се изправи, горд, мощен, и величествен.

— Кой си ти, младий момко, който се ос-

мели да се явиш пред мен, може би, ти идваш да смущаваш покоя на моята обител? извика той, когато ме видя на няколко крачки пред себе си. Аз изпитах в тази минута някакво стеснение, породено от тайнствен страх на внушителната фигура. Обаче, това беше момент. През мен мина, като електричен ток това състояние, прониза ме с своята хладина и аз отново придобих твърдата и упорита смелост.

— Аз съм този, от когото нищо не може да се укрие, аз съм този, на когото ноша дава убежище, тя ме съпжтствува, за да вселя страх в сърдцата и душите на другите.

— Дори и в най тжмната нош, има една светлина, която ни е дал Бог за да ни показва пътя, по който трябва да вървим, — отговори ми с още по-висок глас „Мрачния човек“.

— Но, коя е тази светлина? повторно го запитах аз.

— С жвеста.

Аз се позасмях някак бледо от болка на съзнанието на последната негова дума, отговорих — Слушай, това, що ще ти кажа, и повервай на думите ми: твойто вестяване е много случайно и ти си никому непознат и неизвестен на тези, които живеят в града, в пращните и шумните улици, които гжмжат от пияните звуци на музиката, открясците и заслушителни викове на тжлпата, която пжлни града. Повярвай, че такава светлина е никому непозната там. При тия думи безмерно негодувание сжтресе издън душата на Мрачния човек. Той изправи главата си, очите му светнаха като две млнии, и като направи повелителен жест с ръката си, извика с граилив глас:

— О, изроди! О, синове мржчни на ноша! О! вие, които живеете в непроницаем мрак и суета, вие, които спите дълбок и вечен сжн, стреснете се и се пробудете от громките ми огнени слове, които ще нарушат вашето спокойствие от потжрстването на на света; проникнете се от съзнанието за нуждата от тая светлина, която ще ви даде животелната сила за новия живот, — след вечния сжн!

Вие сте станали, дори, поругание на живота! Вие хулите Бога, който ви е създал. Вие, скверните земята, която тжнчете с краката си! О, колко жалко, колко ужасно е това състояние, в което сте изпаднали!...

След тия думи, които можах да чуя от устата на „неизвестния“, пжлни с гняв и негодувание, произведоха буря от възмущение и силно развжлуваха душата ми. Той като да се почувства отново пак, разбит и немошен, отпусна главата си, а из очите му затекоха едри сжлзи, сжлзи, които той заплака от мъка за хората...

Стоях и го гледах с изумление. Като го гледах така печален и замислен, помислих си: какъв е той човек, що през всичкото време се не разведр и все така си оставаше мрзчен, неотгнат, кой ли е той? Дали не му тежи на душата някое престжпление, което крие от хората и затова се скита сам, далеч от пжстрата и сива тжлпа, която пжлни града, далеч и отчужден от него; — не е ли гузен та избягва хората? Той живееше затворен в тжгата си, и в нея сливаше всичко, което му беше мило и скъпо. Той поиска да продължи пътя си. Извика аз: — си и пак сжщите бавни крачки, — и той отново се обърна и

пжтека, аз стоя в неизвестност това разбира се, ме вжлнуваше; аз исках да узна кой е този човек.

— Но, чуй, преди да се разделим, аз искам да ми разкриеш, кой си и що дирете тук? Той се спре, извжрна бавно главата си, дигна ржката си, и някак заплашително с пржст сочеше и каза:

— Чуй, младий момко, бяха времена, но това беше много отдавна, когато аз бях при хората, живеях между им и бях зачитан и уважаван от всички; но времената се измениха, излязоха от орбитата на пжтя си и се затжмниха, хората станаха низки, подли в своите постжпки и се изродиха, тогава, аз се почувствах отчужден от тях, аз станах излишен в живота на обществото; те ме презряха, оплюха ме с калната си душа и ме изгониха, като ме осждиха на вечно изгнание, да скитам далеч от всяка жива твар; дори, те додоха до там, че сжвсем не искаха никой да им припомни за моето сжществувание, те поискаха да ме изгонят и от сжзнанието си най-послед, от сжзнанието на всички нации и народи, които днес обитават света. От тогава и до днес, аз се скитам все тжй самотен младий момко! Аз сжм никому непотребен в живота и за това никога не ще се вжрна при хората. Ще се скитам тук, самотен и неизвестен. Без мен хората по-добре си живеят, станаха високопочитани и уважавани от всички; достойни за слава и чест, — станаха богати и живеят си доволно. Защо ли да се вржщам при тях, защо да им ставам бreme, защо най-послед ще нарушавам тжй доброто им спокойствие с присжствието си?

Не! не, аз няма да се вжрна там, защото сжм ненужен, защото сжм изгонен от хората! А сега, сбогом! Ти иди между твоите млади другари, които живеят с мечти за светло бждаше, разкажи им за случилото се с теб и предай в точ думите ми, които ти казах, сега и от начало, те вервам ще ги разберат добре и ще пожелаят да ме видят, поне веднаж през младенческия си живот.

И тжй, още веднаж, сбогом младий момко!

Той бавно отвжрна глава, като след тези думи продължи пжтя си.

Мжчеше ме неизвестност. Горещо исках да узна този човек, защото неговата среща ми се видя много странна. Аз исках да си припомня да ли не сжм го срещал, този сжщия човек и друг пжт през живота си?

Но напраздно силих да вжзобновя старите си спомени. Още неотминал няколко крачки на-далеч от мен този Мрачен човек, аз поисках за последен пжт да узна кой е и пак го запитах: — Но, аз ти се моля да ми откриеш личността си преди да ме напуснеш. Кажми ми кой си ти? Уви, всичко напраздно, всички надежки се осуетиха. Той се спре пак, леко се поусмихна, като че ли усмивката му бе за мен изпитателна и аз не знаях какво искаше да каже с това изражение на лицето си.

— Потжрси ме, и ти ще ме намериш. Потжрси ме в живота си и аз ще ти се отзова да ти помогна. Постарай се да ме потжрсиш в сжзнанието си! Там ще ме намериш с всичката моя деталност и значението ми за теб в живота, — само тогава ще разбереш кой сжм аз? Това бяха последните му думи, след което той с още по-бжрзи крачки тржгна из страшната пжтека, зави и се изгуби из зад разлистенните зелен клони на гората.

Слжнцето се бе вече доста издигнало над небесния свод пржскаше живителите си топли пролетни лжчи, като подканяше цветята кжм нов живот. Вжздухът благоухаше с миризмата си от горския здравец. Аз реших да се вжрна отново пак в града.

Тржгнах по сжщата пжтека да слизам надолу и отминах доста вече от мястото на което спрях да си почина. Наближавах града. Чувствах се тжврде доволен от развлечението си, обаче, мен ме измжчваше неизвестността. Аз вжрнях и си мислях: Кой ли беше този човек и защо ми се яви тжй бжрзо и неочаквано? Излезна без да узна кой е, и аз, той, аз, всич аз? ...

АНАТОЛ ФРАНС.

Святия Сатир.

(Легенда).

Брата Мин се издигна над братята благодарение на смиреността си, и още сжвсем млад, мждро управляваше манастира Санта Флора. Той беше много набожен: Изпитваше особено удоволствие, когато се увлечеше наджлго в размишления и молитви; понекога го сполитаха и видения. Подобно на духовния си баща св. Франциска, сжчиняваше народни песни за любов кжм Бога. И в произведенията му имаше и размер и смисъл, тжй като той изучи седемте свободни изкуства в Болонския университет.

ЕДНА СУГРИН, работил през цялата нощ, както обикновено работеше, той поиска да се разходи на свежий вжздух и да улади сжрдцето си. Премина по горната пжтека, която минаваше посред лозя и брястове, и се ухжти кжм маслиновата гора, която римляните считаха за свещена. Миновите крака се плжзгаха по влажната трева, а челото му се освежаваше от росата.

Той джлго скита така доволен из леса, когато изеднжж забеляза ручей, над който трепяха леките листа на тамариндата, увиснала от розови кичури.

Далеч, сред вжрбите, кждето ручей се разливаше, се забелязваха неподвижните фигури на жерави. Малки птички пееха из миртовите клонки; от земята се издигаше ментов аромат, а в тревата блестяха цветенца.

Мин седна на един обрасъл с мжх камък и, прославяйки Бога, сжздалел на небето и росата, размишлява джлго над природните тайни.

Брата мин се вджлбочи наджлго в тези и още по-тжжни мисли; изеднжж той подигна очи и забеляза, че не беше сам. Приклепнал до стар хралупест джб, седеше старец, и усмихвайки се, гледаше небето. На побелялото му чело сжрчаха два прижплени рога. На неговото черно лице висеше бяла брада, през която можеха да се видят жлезите на шията му.

Груби косми покриваха гжрдиге му. Бедрата му бяха покрити от джлга и гжста козина, която се спущаше чак до краката му. До устата си беше джпрал тржстиково флейта и едва се чуаха нейните слаби звуци. Изеднжж той запя с едвжм чут глас:

Избяга тя, смеейки се,
Оскубайки сжс жбжи лозовото клонче.
Но аз леко я настигам,
И с жбжи смаквам
Гроздъ в нейните уста.

Като чу и видя всичко това, Мин се прекржсти. Но стареца никак не се смути; той се обжрна с простодушен поглед кжм монаха. В джлбоките бржчки на лицето му блестяха влажни гжлбзови очи, като ручейте вода между корите на някой джб.

— Човек или животно си, — извика Мин, — задовядвам ти, в името на спасителя, кажми ми, какъв си ти!

— Сине мой, — отговори стареца, — аз сжм св. Сатир. Говори по тихо за да не изплашиш птичките. Мин продължи с по-нисък глас:

— Старче, като не избяга от грозния знак на кржста, аз не мога да допусна, че ти си демон или какжвто и да е нечестив дух, избягал от ада. Но ако ти, действително, както потжжрдяваш, си човек, или по право, човешка душа, станала свята благодарение на честния труджв живота и с заслугите кжм нашия Господ Исус Христос, то моля те обясни ми, по какво чудо си с козешки рога, и защо краката ти сж покрити с козина и завжршват с черни раздвоени колита.

При този вжпрос стареца протегна ржка кжм небето и продума:

— Сине мой, естеството на хората, природата на животните, растенията и камжните — е тайна на безсмжртните богове. И аз не зная сжщо като тебе, защо челото ми е украсено с рога, на които някога НИМФИТЕ окачваха цветни клонки. Аз не зная сжщо, защо ми сж двете жлезии, които висят на шията ми, нито пжк зная защо имам гнусни на глед козешки крака. Мога да ти кажа само, сине мой, че някога в тези лесе имаше жени, които бяха сжщо с рогати чела, като мене, и бедра покрити с козина. Уви! Те всички до последния изчезнаха от леса. Моите равни погинаха сжщо като тях; и аз сега сжм единствен представител на моята раса. Аз сжм вече много стар.

— Кажми ми, старче, на колко си години, произхождението ти и кжде е родината ти.

— Синко мой, родих се на земята тжврде отдавна, както Юпитер на Сатурна. Очите ми видяха цветущата младост на света. Човешкия род още не беше сжздаден. И само игривите сатиреси заставяха земята да звучи под ударите на техните нозе. През царуването на Юпитера, ручей, лесе и планини се населяваха от нимфи. Фауните, заедно с нимфите, извааха леки хора в джлбочината на лесовите. Аз живях между тях, нжплжлно щастлив, като вжхувах сегис тогис от гроздето на дивата лозя или смеющата се уста на сатиресата. А през тихия сжм се наслаждавах в гжстата трева. Аз славих Юпитера с джрвена флейта, защото по душа сжм тжжв, — да славя боговете, господари на света.

Уви! Аз сжщо остарях, защото не сжм бог, и времето победи кжсмите чж главата и гжрдиге ми. Мене ме измжчваше вече старостта, когато умря

великия Пан. От тогав влека тжжв жалжк живот, че ми се иска да умра, и да ме поставят в гроба. И действително, аз сжм сенка. Ако поживеем още малко, то само за това, защото нищо в природата не се губи, и още, защото никой не умира до край. Смжртта не трябва да бжде сжжжршен живот. Сжществата захжрлени в океан от материя, подобно на вжлни, които ти виждаш, мое дете, като се издигат и снишават в Гадрийското море. Те немаат нито начало, нито край, те се раждат и умират незабелязано. Така незабелязано си отива малко по малко и моята душа. Бледото вжзпоминание за сатиресите на златния век още оживлява очите ми, и старите химни излизат сжжжршено безшумни из моите уста.

Разказа и млжкна. Мин гледаше внимателно стареца и се убеди, че той беше призрак. Тогава брата Мин заговори:

— Понеже си козлоног, и не си демон, ти си нещо невжжможно. Божките сжщества, които не взеха участие в наследството на Адама, не бива повече нито да се проклнат, нито да се спасяват. Не мисля, че Центавра Широн, който беше по-умен от човек, е изпитвал вечна мжка в примката на Лезифана. Един пжтсжщественник, който проникнал в райското предверие уверява, че го видял като седи на тревата разговаряйки се с Питея, най-праведния измежду троянците. Както и да е старче, но ти ме изжга, като ми казж, че си свят, когато не си даже човек.

Козлоногия отвжрна:

— Синко, когато бях млад, аз не лжжех, като оцвете, от които бозахх млeko, и като козите, които се бодех, като се радвах на силата и красотата си. Никой не лжжеше тогава. От тогас душата ми не се измени. Погледни ме: аз сжм гол както през златните дни на Сатурна. И моя ум нема покривки, както и телото ми. Никак не лжжа. И какво необикновено намиращ в това, сине мой, че станах свят пред галилеяните, които не бяха родени от тази майка, която наричат Ева, а другите, — Пирра и която други някои почитат под тези две имена? ...

Мин прекржсна Сатирата:

— Но, Кажми ми, старче, по какжв начин си станал свят.

— Послушай, каза козлоногия: — и любопитството ти ще бжде удовлетворено.

Когато людите пристигнаха от Изток, сжбжиха из долината Арно, че галилеянин развенчал Юпитера, изсекоха джбове, на които християните окачваха малки глинени обожания и свещени таблички. Те поставиха кожстове при свещените ключове и забраниха на пастирите да поднасят вино, млeko и баницы в пещерите на нимфите. Обидиха се тогава фауните, пановите и силваните. В гнева си, те се нахжрляха вжрху посетителите на новия Бог. Когато спеха ноще в постели от сухи листа, нимфите идваха и ги ажрляха за брадите, а младите фауни влизяха в конюшните и сжубяха косми от опашките на тяхни те мулета. Напраздно се мжчех да смежча тази им жестока палавост и да ги убедя да се подчинят.

„Деца, — казвах им аз, — времето на смежх и леките игри мина“. Но вжжрничавите не ме слушаха. И всжчки ги постигна нещастие.

Но аз, като видех края на Юпитеровото царуване, намерих го напжлжно справедливо и естествено.

Покржих се при падането на старите богове. Не се противих на пржтепците галилеяни. Аз даже им правех дребни услуги. Тжй като знаех по-добре от тях пжтеките из леса, то аз берях ягоди и черници, и, узиги в листа ги слагех пред вжхода на тяхната пещера. Носех им сжщо ржжжени семена. А когато си строяха кжщи, донисах им на гжрба си камжни и джрвета. В замена на това те проляха вода на челото ми, като ми пожелаха мир заради Христа.

Живеех с тях, както те живеяха помежду си. Този, който ги обичаше, любеше и мене. И святостта ми беше равна на тяхната.

Аз вече ти казах, синко, че тогава бях доста стар. Слжнцето едва сжжрвяваше вжоченелите ми членове. Бях вече като старо, хралупесто джрво, лишено от красота и свежест. С идването на всяка нова есен, до мен все по-близо и по-близо се приближаваше смжртта.

Докакто през едно зимно утро ме намериха прострян неподвижно на пжтя. Спустнах ме в голям гроб от бял мжрамор, на когото беше изджлбан кржст, а на предната част написано: Свети Сатир.

Тогава, сине мой, гробовете бяха край пжтищата. Моя гроб се намираще на разстояние два километра от града, по флорентийския пжт.

Млад платан засеняше гроба ми; в този платан се криеах и пеех птички, а той шумолеше от радост. Наблизо из травуляка протичаше ручей. Момчета и девойки, смеейки се, идваха и се кжпеха в него. Това очарователно място беше свято. Млади майки донисаха тук своите пеленачдта, като докосваха с тях белия мжрамор, за да станат силни и стройни. Всички вжбжще верваха, че ако се донесат новородените при моя гроб, то те с времето ще надминат другите по зравина и мжжжество. Ето защо докарвах при мене и своите мулета, като се надевах, че ще станат плодовити. Всички почитаха паметта ми ...

Всичко това се вжршеше, сине мой, вжв

времето на добрия крал Беранже. Когато синовете на св. Франциска дойдоха в нашата страна и постриха манастир на хълмистия склон, те поискха разрешение от епископа да пренесат моя гроб в манастирската църква и да го пазят там.

Искането им беше изпълнено, и аз придружен от голяма тълпа бях пренесен в църквата св. Михаил, гдето почивам и сега. Тук също ми правят голяма чест; но все сжжлявам за пжтя по който ме разкараха, и гдето видех призорни християнки, които преминаваха с кръстници на глава, пжлни с грозд и смокини. Времето никак не смеги сжжаленията ми, и бих желал да се намеря неочаквано под платана край свещения пжт.

Такав е живота ми, — прибави козлонегия. — Той измина кротък и засмян О, синко, да възхвалим боговете, господари на света!

Превод от френски.

Д. Димитров.

М. Г. БАНСКИ—Буреаз

Безсмъртни.

(Продължение от брой 1 и край.)

Шумния ден отмина сжс своя блесжк и величие; Настжпваше нощ тиха, лунна; хиляди звездички мижухаха на синия небосвод; лунната сжс златиста светлина заливаше полето, и то изглеждаше очарователно тихо. Листата тихо оплакваха своя злочест край; извора тананика своята монотона песен; Всичката тази слета мелодия пржскаше се издигаше се и легеше, като възхваляше Бога в химни на любовта. Тя лети, тжрси ответ, но тука е тихо, няма, тжй страшно мжлчеливо. Сега той виждаше блестящия замжк, които мижухаха като фар в бурно море.

Да, тя е фар за него. Сжзнанието му се разля в разярено море, което бучи, реве... Мжгла се спущаше и неговата плжт, която се носеше от разярено море, плачеше... Навред е тма; само неговата звезда блести, неговия фар.

До неговите уши достигаше песен от шумния валс. Може би тя играе безгрижна и весела. Той се спря при паметника, наведе глава и зарони сжлзи...

Той, усети, че една ржка се плжзгаше по косите му, тржпки го полазиха и обляха с тайнствен хлад. Той чувствуваше, че тя пристжпя при него; виждаше нейната сенка, която го следеше — той виждаше нея. Но наистина ли бе тя? не го ли лжжеха сетивата?

Като в шеметен блен инстинктивно той улови ржката ѝ, която беше бела, нежна като крилата на лебеда. Впи своите устни и джлго джлго се опива от нейния аромат. Той чувствуваше как тя го обви, притискаше го и шепнеше: „мили мой, ти си единствената светла звезда в моя живот, светла звезда която мжлви за щастие!“

Ти си цветето което цжвти в сжрцето ми, и аз обичам това цвете, обичам звездата!... защото обичам младостта, пролетта!... защото те любя!...

Чуеш ли? аз те любя!...

Любя те тжй лудо, тжй силно, не е ли това достатжчна благодарност?...

Твоя образ аз срещам навсекжде: той е запечатен в сжрцето ми тжй свет, тжй чист, той вечно ще живее там!“

Обичам те, никой не може да ни раздели, Тя зариди в прегръдките му. Ржката му са плжзгаше по копринените и коси.

Той направи усилие и почна да шепне като на сжн: „Ти си за мен радост, щастие, ти си мой живот, аз те притежавам. Ти даде своята душа, но аз изтржпвам пред мисжлта, че мога да те изгубя...“

Да изгубя тебе, то значи да изгубя щастие, радост, да изгубя живота си! аз бих предпочел смжрта пред разделата! не бих се двумил! аз сжм тжй решителен!“

настжпи тишина.

След това той обхвана телото ѝ, ржцете им се сплетоха. Той я притискаше и в безумния екстаз шепнеше; „обичаш ли ме, ще дойдеш ли с мен? настжпи полунощ. Той бе сам, тя бе изчезнала.

Тя бе пак далеч от него; Едвам в тжмния мрак виждаше нейните очи — нейните кристални очи, които изтискаха кжржави искри, които летяха кжм синия небосвод, гу-

беха се и оставаха хиляди спектрални шарки, които като буря летяха с звучните акорди от песента на лина...

Би ли отгатнал Бог тжгата на тези две очи? Би ли я утешил? Би ли спрел бурите на тази душа която негодува за несправедливостта на Бога.

О, нещастие, защо тжй властно се шириш и дебнеш своите жертви не се ли насиги на кжжв? Викаше той. Да бих могъл чрез кжжвта си. Ела, изпий моята кжжв и след това умри!... Гласжт му пресипваше Той бе избрал за ржководител смжрта.

В бурята на един вихрен танц тя го понесе сжс своите грамадни лапи, от устата и изкачаха кжржави пламжщи, които летяха, падаха и носеха смжрт и нещастия!...

Те се вжплотиха в едно. Смжрта, това беше той. И как тази, която го бе завладяла, посмя да залюби смжрта, как тя посмя да се докосне до неговото тело, което носеше смжрт и нещастия? Как тя посмя да целуне неговите прохладни устни, които сипят безчет проклетия?...

Те принесоха материалните си тела жертва на любовта; и като плод се роди онова което никога няма да умира, онова което гордо и величаво ще стжрчи, може би сто-тица години и то ще е неразруσιμο.

То ще напомня за две сжщества потжнали в нещастия и които в джното на ада сж се чувствували щастливи.

О, мое дете, живей и бжди щастливо! носи отпечатжка на тези две души!

Думите му трептяха и замираха, тжрсеха ответ, който летеше кжм сините безпределни води и там замираще.

Безумна Фея, защо тжй бжрже изчезна? защо отнесе неговото кжржаво сжрце? защо обагри в кжрви последните дни в неговия живот?

Бих желал да си при мене още един момент, шепнеше той, — Ела да литнем кжм безпределния простор да летим и пеем песни за нашата любов.

— Ще ли вжжкржсне замечтаната легенда? Ще се збждне ли?

— Нали знаете легендата, която казва един пророк? „Ще настане ден вжжкресение на мжртвите, грешните ще намерат своето вжжмездие — тоя ден ще е ужас“.

— Ела да вжжкржснем, шепнеше той. Ние ще сме символи на нещастия и смжрт; ние ще носим гибел и беда на всичко недостойно и ниско в тоя суетен век. Ела!... Ела!...

***

Сега тя е тжй далеч от него. Той изгуби нейните очи в тжмния простор; Не ги виждаше, те изчезнаха тжй печално както самия му живот.

Той не виждаше нейните устни, от които бликаше неговото щастие. Сега е тжй нещастен и самотен, тжй далеч от радости. Неговата душа плачеше, тя ронеше горчиви сжлзи, които се топяха и тровеха нервите му. Той отпаднаше от час на час; чувствуваше като че некое грамадно чудовище се впило в телото му и го убиваше. Тжмни сенки го обжжжваха, жестоки, предназначени да убиват. Там ги виждаше с зловеща наслада как разжжсваха кжржавото мето. То трепти: всека клетка се свива от ужас пред злочестия край на своята сждба.

Той виждаше как убиват хиляди сжщества — закри очи. Той не бе свикнал да гледа такива ужасни картини; обземаше го ужас и той като луд викаше: „О, демони, елате за бога, послушайте молбата на един страдалец, елате и разкажйте мжето тело мигновено без следи!“

Ако не беше тя, то той би турил отдавна край на живота си. Знаете ли, колко пжти в отчаяние той допираше хладната цев на пистолета до челото си? Нейната плжт обжжжната на дух му спираше ржката. В разярено сжзнание тя се явяваше тжй чиста, светла — носеща щастие; идваше при него, целуваше го страстно, и той забравяше всеко нещастие. В такжв момент той биваше щастлив.

Сега той втржнчи очи. Долитяха звуци, А, да! чувате ли вжлшебния танц? Там тя

лети всред вихжра, тя се радва, може би, че не е тжжна.

О! проклатие вам! не се ли наситихте на този безумен живот?

О! проклатие чародей, гуляйте! пийте кжжвта на нашия клет народ! нема ли поне за миг да блесне вашето сжзнание? нема ли да се разкажете и видите своите гнусни дела?

Помнете, о клетници, че ще отговаряте пред виликия Божий сжд!

Там нема мошеничество, нема измама, там е истина и правда.

Последната звезда догаряше. Сипеше се зората на новия живот. Последните листа печално и жално капеха...

Листата капеха и оплакваха своя злочест край. Тя бе при него, той чувствуваше ароматния джж от нейните рззови устни. — В него се бореха две сили; това бе борба за живот и смжрт. В този момент тя се приближи, обжжжна го, целуна неговите хладни устни. От този момент смжрта се свжрза с нещастията и те станаха плжт неразделима. В мрак джлбок той сжжря плоча, паметник напомнящ за неотдавнашно сжществувание.

Буря забуча, и вжв вихжра на яроста си той с неимоверни усилия искаше да отмести камжка на погребжните мечти. Нервите му се опжваха до болезненост; те се кжсеха. Очите му изкачаха от орбитите, огнени искри светеха, летяха кжм светли кжжгжзори.

Кжржава пена изкачаше от хладните му уста. Последно усилие, и той бе вдигнат. И падна с глух шум, и пак беше тишина...

Една черна яма зееше — там беше мрак. Той видя да светят искри; тези искри израснаха в две блестящи очи, те блестяха в кжр. ваво сияние и обливаха погаснали мечти.

Тя се притискаше лудо и плачеше; тя ридаше и шепнеше; „Искам даживея щастливо, спокойно с тебе, без тази смжрт! тя трябва да изчезне за нас“.

Кжжвта му кипеше, очите му тжмнееха и той виждаше само нея. Тя се притискаше и шепнеше: „Убий я ние ще сме щастливи, не виждаж ли как тя ни дебне?“

Вжв вихжра на безумието той извади нжж, издебна смжртта, дигна ржка и замахна, но полетя в хладната бездна...

Безчувствен, облян в кжрви лежеше той, тя бе обезумела, Кжжв бликаше от нейното сжрце, разливаше се в пурпурни струи...

Два потока кжжв се сливаха и бучеха. Тя се притискаше до него и шепнеше в ужас:

„Безсмжртни, Безсмжртни!“

Смжртта се отдалечи с глух смжх в тжмнината.

ГЕОРГИ НАЛБАТСКИ: минйорен звжн.

1. НДЖИО

Над граджт изтихичко звжни и отекват звуците безмощни колко скжжб и колко дни без нощи ни люляха в наште младини!...

Помня онзи бледо верен сжн, зароден в пригжждките на пролет, вжв която сенките се молят под звука на морнонежен звжн.

Помня, помня гжстий полумжжк и сжрца ни в радост затуптяли, включени в ониксови скрижали на пречупен в тиха нежност знак.

Ала то бе само странен сжн всред вжжторзи вече отлетяли... В сжн Далеч от страни катедрали се пронася погребален зажн — Тихото адажжо на мжята младост.

2. Приюти мж, вечер скжжбнотиха

Васред онази бледност и тжга — в странната унесеност кога обвият нощни сенки лихи.

Че разжсгах своя кжсен спомен и скверних печалните цветя, сжс кои обсипва ме иоща в своите кжсни горести бездомни.

Приюти ме, с маски и с нежност в своя тих и безначален храм — веч е мжртва мжята младост: очам в ласките на тази безнадеждна

